

KOMISJONI TEATIS**COVID-19 puhangu ajal töötajate vaba liikumise õiguse kasutamist käsitlevad suunised**

(2020/C 102 I/03)

Covid-19 kriis on toonud kaasa enneolematud meetmed ELi liikmesriikides, sealhulgas nende sisepiiridel kontrollide taaskehtestamise.

Suunistes tervise kaitseks ning kaupade ja esmatähtsate teenuste kättesaadavuse tagamiseks ette nähtud piirihaldusmeetmete kohta ⁽¹⁾ on esitatud tõhusa piirihalduse tervikliku lähenemise põhimõtted, et kaitsta rahvatervist ja säilitada samal ajal siseturu terviklikkus. Kõnealuste suuniste punkti 23 kohaselt peaksid liikmesriigid lubama ja hõlbustama piirialatöötajate, eelkõige (kuid mitte ainult) tervishoiu- ja toidusektoris ning muude oluliste teenuste (nt lastehoid, eakate hooldus, kommunaalteenustega tegelevad elutähtsad töötajad) sektoris töötavate isikute piiriületamist, et tagada kutsealase tegevuse jätkumine.

Kuigi töötajate vaba liikumise õiguse piirangud võivad olla avaliku korra, avaliku julgeoleku või rahvatervise seisukohast õigustatud, peavad need olema vajalikud, proportsionaalsed ning põhinema objektiivsetel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel.

Piirialatöötajad, lähetatud töötajad ⁽²⁾ ja ka hooajatöötajad elavad ühes, kuid töötavad teises riigis. Paljud neist on vastuvõtivate liikmesriikide jaoks üliolulised, näiteks tervishoiusüsteemi jaoks, muude oluliste teenuste osutamiseks, sealhulgas meditsiiniseadmete ja -aristude sisseesdmiseks ja hooldamiseks, või kaubatarvete tagamiseks. Seetõttu on väga oluline rakendada ELi tasandil kooskõlastatud lähenemisviisi, millega hõlbustatakse seda, et kõnealused töötajad saaksid jätkuvalt ületada sisepiire.

Tulenevalt Euroopa Ülemkogu üleskutsesest ⁽³⁾ käsitleda piiriüleste töötajate ja hooajatöötajate olukorda, kes peavad saama jätkata olulise tähtsusega tegevusi, hoides samal ajal ära viiruse edasise leviku, ja lisaks suunistele tervise kaitseks ning kaupade ja esmatähtsate teenuste kättesaadavuse tagamiseks ette nähtud piirihaldusmeetmete kohta, eelkõige nende punktile 23, kutsutakse allpool esitatud suunistega liikmesriike üles võtma konkreetseid meetmeid, et tagada ELi tasandil kooskõlastatud lähenemisviisi järgimine ⁽⁴⁾. See puudutab eespool osutatud töötajaid ja eelkõige neid, kes peavad oma töökohale jõudmiseks ületama piiri, sest nad töötavad elutähtsadel kutsealadel, täites oluliste teenuste osutamisega seotud ülesandeid. See peaks kehtima ka juhul, kui eespool osutatud töötajad läbivad liikmesriiki ainult transiidi eesmärgil, et jõuda teise liikmesriiki. Käesolevate suunistega ei piirata erimeetmeid, mis on esitatud *teatistes roheline transpordikoridori rakendamise kohta* ⁽⁵⁾ või *suunistes lastilendude hõlbustamise kohta COVID-19 puhangu ajal* ⁽⁶⁾.

Liikmesriigid peaksid kohtlema nimetatud juhistes loetletud elutähtsadel kutsealadel tegutsevaid füüsilisest isikust ettevõtjaid samamoodi.

Elutähtsate kutsealade töötajad

1. Mõnes ELi piirkonnas, eelkõige piirialadel, tegutsevad piirialatöötajad elutähtsadel kutsealadel, mille jaoks on takistusteta liikumine üle piiri väga tähtis. Liikmesriikide kehtestatud piiriületuspiirangud võivad põhjustada Covid-19 kriisiga võitlemisel lisaraskusi või seda isegi takistada.

⁽¹⁾ C(2020) 1753 final

⁽²⁾ Töötajad, kelle ühes liikmesriigis asuv tööandja saadab nad teenuse osutamiseks ajutiselt tööle teise liikmesriiki.

⁽³⁾ Euroopa Ülemkogu liikmete 26. märtsi 2020. aasta ühisavalduse lõik 4.

⁽⁴⁾ Juhised ELi suunatud mittehädavajalike reiside ajutise piirangu rakendamise, ELi kodanike repatrieerimise puhul transiidikorra hõlbustamise ja viisapoliitikale avalduva mõju kohta (C(2020) 2050 final) hõlmavad ka kolmandatest riikidest pärit piirialatöötajaid ja hooajatöötajaid käsitlevaid meetmeid.

⁽⁵⁾ C(2020) 1897 final.

⁽⁶⁾ C(2020) 2010 final

2. Väga oluline on, kõik elutähtsate kutsealade töötajad, sealhulgas nii piirialatöötajad kui ka lähetatud töötajad, saaksid jätkuvalt vabalt liikuda. Liikmesriigid peaksid lubama töötajatel siseneda vastuvõtva liikmesriigi territooriumile ja pääseda takistusteta oma töökohale, kui need töötajad töötavad eelkõige mõnel järgmisel kutsealal (7):
- tervishoiuspetsialistid, sh erakorralise abi tippspetsialistid;
  - hooldustöötajad meditsiiniasutustes, sh lapsehoidjad ning puudega inimeste ja eakate hooldajad;
  - tervishoiuga seotud tööstusharude teadlased;
  - farmaatsia- ja meditsiiniseadmete tööstusharu töötajad;
  - kaupade tarnimisega seotud töötajad, eelkõige need, kes osalevad ravimite, meditsiinitarvete, meditsiiniseadmete ja isikukaitsevahendite tarneahelas, sh nende seadmete paigaldamise ja hooldamisega tegelevad töötajad;
  - info- ja kommunikatsioonitehnoloogia spetsialistid;
  - info- ja kommunikatsioonitehnoloogia tehnilised töötajad ja muud seadmete hädavajaliku hooldusega tegelevad tehnilised töötajad;
  - tehnikateaduste tippspetsialistid, nagu energetikud, energetikainsenerid ja elektrotehniliste alade tehnikud;
  - elutähtsa või muu olulise taristu valdkonnas töötavad isikud;
  - loodus- ja tehnikateaduste abispetsialistid (sh veejaamade tehnikud);
  - kaitseteenindajad;
  - tuletõrjujad/politseinikud/vangivalvurid/turvätöötajad/elanikkonnakaitsetöötajad;
  - toiduainete tootjad ja töötajad ning sellega seotud tegevusaladel töötajad ja hooldustöötajad;
  - toiduainete jms toodete valmistamiseks kasutatavate masinate operaatorid (sh toidukäitlejad);
  - transporditöötajad, (8) eelkõige:
    - sõiduauto-, paketauto- ja mootorrattajuhid, (9) veoauto- ja bussijuhid (s.o bussi- ja trammijuhid) ning kiirabiautojuhid, sealhulgas need, kes transpordivad liidu elanikkonnakaitse mehhanismi raames pakutavat abi, ja need, kes transpordivad repatrieeritavaid ELi kodanikke mõnest muust liikmesriigist tagasi oma päritolukohta;
    - õhusõidukipiloodid;
    - vedurijuhid; vagnijärelevaatajad, hooldustöökodade töötajad ning taristuettevõtjate töötajad, kes tegelevad liikluskorralduse ja läbilaskevõime jaotamisega;
    - mere- ja siseveelaevanduse töötajad;
  - kalurid;
  - avaliku sektori asutuste, sealhulgas rahvusvaheliste organisatsioonide töötajad, kes täidavad kriitilist funktsiooni.
3. Komisjon kutsub liikmesriike tungivalt üles kehtestama lähetatud ja piirialatöötajate korrapärast liikumist võimaldavateks piiriületusteks konkreetsed koormuseta ja kiired menetlused, et tagada selliste töötajate sujuv läbipääs. Selleks võib näiteks võtta kõnealuste töötajate jaoks vajaduse korral kasutusele piiripunktides spetsiaalsed rajad või naaberliikmesriikide tunnustatud spetsiaalsed kleebisid, et neil töötajatel oleks hõlpsam pääseda töökohaliikmesriigi territooriumile. Komisjon peab kiiremas korras nõu ka töötajate vaba liikumise tehnilise komiteega, et teha kindlaks parimad tavad, mida saaks kasutusele võtta kõigis liikmesriikides ja mis võimaldaksid kõnealustel töötajatel töötada elutähtsatel kutsealadel ilma liigsete takistusteta.

(7) Kategooriad vastavalt mitmekeelsele oskuste, kompetentside, kvalifikatsioonide ja ametite Euroopa klassifikaatorile ESCO (*European Skills, Competences, Qualifications and Occupations*). Vt <https://ec.europa.eu/esco/portal/howtouse/21da6a9a-02d1-4533-8057-dea0a824a17a>

(8) Vt täiendavad erisuunised transporditöötajate kohta dokumendis C(2020) 1897 final – komisjoni teatis rohelise transpordikoridori rakendamise kohta piirihaldusmeetmeid käsitlevate suuniste alusel, et kaitsta inimeste tervist ning tagada kaupade ja esmatähtsate teenuste kättesaadavus.

(9) Mootorrattajuhid üksnes siis, kui nad veavad meditsiinitarbeid, meditsiiniseadmeid või isikukaitsevahendeid.

Tervisekontroll

4. Lähetatud ja piirialatöötajatele tuleb teha tervisekontrolli samadel tingimustel kui samal kutsealal töötavatele kohalikele töötajatele.
5. Sõltuvalt olemasolevast taristust võib liikluse sujuvuse tagamiseks teha tervisekontrolli enne või pärast piiri. Liikmesriigid peaksid omavahel tegevust koordineerima, et teha tervisekontrolli ainult ühel pool piiri, et vältida kattumisi ja ooteaegu. Töötajad ei peaks tervise- ega muude kontrollide pärast sõidukist väljuma ning need kontrollid peaksid põhimõtteliselt põhinema kehatemperatuuri elektroonilisel mõõtmisel. Töötajate kehatemperatuuri ei tohiks üldjuhul samal päeval kontrollida rohkem kui kolm korda. Kui töötajal on palavik ja piirivalveasutused leiavad, et tal ei tohiks lubada reisi jätkata, peaks sellel töötajal olema juurdepääs asjakohastele tervishoiuteenustele samadel tingimustel kui töökohaliikmesriigi kodanikel. Seda isikut käsitlevat teavet tuleks jagada asjaomase naaberliikmesriigiga.
6. *Rohelise transpordikoridori rakendamist käsitleva teatise* punktis 19 osutatud transporditöötajate suhtes rakendatakse neis suunistes osutatud spetsiaalseid tervisekontrollimeetmeid.

Muud töötajad

7. Liikmesriigid peaksid lubama lähetatud ja piirialatöötajatel jätkata piiri ületamist töökohale minekuks, kui asjaomases sektoris töötamine on vastuvõtvast liikmesriigis endiselt lubatud.
8. Olukordades, kus töötaja kindlustusliikmesriik võib muutuda, ⁽¹⁰⁾ peaksid liikmesriigid kasutama määruse (EÜ) nr 883/2004 ⁽¹¹⁾ artiklis 16 sätestatud erandit, et säilitada asjaomase töötaja sotsiaalkindlustuskaitse muutumata kujul. Sellise erandi kasutamiseks peab tööandja esitama taotluse liikmesriigile, kelle õigusaktide kohaldamist enda suhtes töötaja soovib.

Hooajatöötajad

9. Mõni majandussektor, eelkõige põllumajandus, sõltub mitmes liikmesriigis suurel määral teistest liikmesriikidest pärit hooajatöötajatest. Et reageerida kriisist tingitud tööjõupuudusele neis sektorites, peaksid liikmesriigid vahetama teavet oma vajaduste kohta, näiteks töötajate vaba liikumise tehnilise komitee kanalite kaudu. Tuletatakse meelde, et teatavates olukordades täidavad põllumajandussektori hooajatöötajad esmatahtsaid saagikoristus-, istutus- ja hooldusülesandeid. Sellistel juhtudel peaksid liikmesriigid kohtlema neid töötajaid samamoodi nagu eespool osutatud elutähtsate kutsealade töötajaid. Liikmesriigid peaksid samuti lubama sellistel töötajatel jätkata piiri ületamist tööleminekuks, kui asjaomases sektoris töötamine on vastuvõtvast liikmesriigis endiselt lubatud. Ka peaksid liikmesriigid teavitama tööandjaid vajadusest tagada piisav tervise ja ohutuse kaitse.
10. Komisjon kutsub liikmesriike tungivalt üles kehtestama konkreetsed menetlused, et tagada sellistele töötajatele sujuv läbipääs, ning kasutab ka töötajate vaba liikumise tehnilise komitee abi, et teha kindlaks parimad tavad, mida saaks kasutusele võtta kõigis liikmesriikides, et võimaldada kõnealustel töötajatel töötada oma kutsealadel ilma liigsete takistusteta.

⁽¹⁰⁾ Kahes liikmesriigis töötamise korral, kui piirialatöötaja, kes töötab praegu nii töökohaliikmesriigis kui ka elukohaliikmesriigis ja on kindlustatud töökohaliikmesriigis seetõttu, et tema tegevus elukohaliikmesriigis ei ole märkimisväärne, on ületanud läviväärtuse 25 % tööajast tulenevalt teatavate liikmesriikide kehtestatud piirangutest.

⁽¹¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta.